

maj 2018. / broj 11

OOT TAT

Autorka fotografije: Marija Mandić

: Reč urednika

U ovom broju „Kulture“ nit koja povezuje sve priče jeste svest o važnosti strategije i jasnog planiranja, koja je, po svoj prilici, ključna magija ukoliko ste se namerili da ostvarite željeni cilj. Intervju sa Vladimirom Kopiclom, priča o Sterijinom pozorju, zatim o velikom svetskom uspehu Slovenskog mladinskog gledališča, o projektu Dečije opere... najava konferencije „Neutralno“, intervju sa Bojanom Krivokapićem ili tekst o Nomusu - sve nam ovo govori o posvećenim i planiranim delovanjima sa jasno definisanim ciljevima. A onda i o istinskom rastu i razvoju.

Okvir svim pričama daje rad Radeta Tepavčevića, jedan sasvim ekspresionistički okvir, po mom doživljaju.

Nataša Gvozdenović
glavna i odgovorna urednica

Novi Sad Ljubljana

Sterijino pozorje juče, danas, sutra

Sterijino pozorje jedan je od najdugovečnijih i najrelevantnijih festivala u regionu. Ukoliko govorimo o Novom Sadu, sasvim sigurno jedan od ključnih markera grada. U fokusu Pozorja jeste promovisanje nacionalne drame. Istorija festivala odgovara terenu na kojem je festival nastao – raskošna je i burna. No, o misiji festivala, ovogodišnjoj selekciji, budućnosti savremenog dramskog teksta i samog Sterijinog pozorja za „Kulturu“ govori direktor Pozorja Miroslav Miki Radonjić.

Pozorje ide u susret svom 63. izdanju. Možda bi bilo najbolje da otvorimo priču o misiji festivala. Kako je vi definišete danas, u odnosu na njene početke?

Sterijino pozorje osnovano je 1956. godine kao pozorišni festival i institucija čiji su primarni zadaci bili afirmacija i promocija savremene domaće dramske književnosti i pozorišne umetnosti u tadašnjoj zemlji. Više od šest decenija postojanja, Pozorje je uspevalo, uprkos povremenim problemima, katastrofalnom i tragičnom raspadu zemlje, pokušajima osporavanja, različitim oblicima omalovažavanja, da dosledno radi na razvoju i negovanju temeljnih kulturnih i umetničkih vrednosti naše klasične i savremene drame, literarne tradicije i savremenog pozorišnog stvaralaštva. Nakon krvave dezintegracije zemlje 1991. godine, Sterijino pozorje, koje je bilo institucija izrazitog jugoslovenskog karaktera, našlo se u nezavidnoj situaciji. Srećom, zahvaljujući viziji nekih od najznačajnijih imena tadašnje kulture i teatra, Pozorje je opstalo i prilagođavalo se novonastaloj situaciji. U drugoj deceniji novog milenijuma, i dalje je jedan od najvažnijih pozorišnih festivala u ovom delu Evrope, ali istovremeno, što uvek i iznova treba naglašavati, institucija sa mnogobrojnim delatnostima koje nas svrstavaju u sam vrh bitnih ustanova kulture u Srbiji, pa i šire. Treba samo pomenuti bogatu izdavačku delatnost, sa naslovima iz oblasti istorije i teorije pozorišta, teatrologije i dramaturgije, časopis za pozorišnu umetnost „Scena“, koji izlazi u kontinuitetu već više od pet decenija, zatim dokumentaciono-istraživački centar Pozorja sa jedinstvenom publikacijom „Godišnjak pozorišta Srbije“ i zbkarkama pozorišnih plakata, fotografija, rukopisnih dramskih dela, zbornicima s naučnih skupova i istraživanja, međunarodnu saradnju koja rezultira našim stalnim prisustvom u najrelevantnijim svetskim teatarskim udruženjima – Međunarodnom pozorišnom institutu i Svetskoj aso-

cijaciji pozorišnih kritičara i teatrologa. Sterijino pozorje u prethodnih 12 godina raspisuje Konkurs za najbolji savremeni domaći dramski tekst, čime vrlo konkretno radi na promociji naših dramskih pisaca, a u tom periodu Pozorje je postalo i značajan koproducent predstava po delima srpskih autora. Ovu su samo delići iz kaleidoskopa aktivnosti Sterijinog pozorja, koji svedoče o važnosti naše institucije.

Prošlogodišnje Pozorje je izazvalo burne reakcije, zbog radikalne odluke žirija da budu nagrađeni svi, dakle da niko ne dobije nagradu. Selektor Milin nam u ovoj selekciji stavlja fokus, čini mi se, pre svega, na dramskog pisca, i to mladog. Kako vi doživljavate selekciju?

Svaka selekcija, ma koliko ona treba da bude objektivna slika naše pozorišne stvarnosti i ponudi umetnički i estetski relevantne predstave, u velikoj meri svodi se na subjektivnu sliku onoga ko je u datom trenutku zadužen za selekciju. Tako je bilo oduvek, i tako će ostati i u budućnosti. Činjenica je da su selekcije Pozorja, od prvih godina do danas, kao i odluke žirija, imale odjeka, ne samo u stručnoj već i u najširoj javnosti, kao nijedan drugi događaj iz oblasti kulture i umetnosti. To govori u prilog tezi da je Sterijino pozorje veoma važan društveni događaj. Nakon prošlogodišnje odluke žirija, mogle su se čuti kojekakve paušalne ocene pozorišnih kvazistručnjaka – kako je Sterijino pozorje u krizi i slične neozbiljne floskule. Pritom, zaboravlja se na to da festival može samo da konstatuje određene pojave u našoj dramaturgiji i pozorištu, te da predstavlja sliku stanja u srpskim teatrima, koja sasvim sigurno nije idealna, ali daleko od toga da je tragična. Pozorje kao institucija ne može da leči, ali izvesno treba i mora da svojim delatnostima ukazuje na važne estetske i poetičke fenomene u pozorišnoj umetnosti, ukazuje na nove autore, upire prstom u goruće probleme teataru, te zajedno sa svim našim umetnicima i najširoj javnošću pokuša da obezbedi uslove za dalji razvoj svih aspekata ove višemilenijumske umetnosti.

Delatnosti Pozorja mimo festivala - na koje biste stavili poseban fokus?

Mislim da sam u odgovoru na prethodna pitanja već ukazao koje su to delatnosti Pozorja podjednako važne, ako ne i bitnije od samog

festivala. Tačno je da je festival medijski najatraktivniji, ali nikako se ne smeju zaboraviti ni ostale delatnosti naše institucije.

Nedavno je potpisan i sporazum o saradnji sa Advokatskom komorom. U šali kažete da je prirodan, jer ste prve komšije. Zašto je ta saradnja značajna?

Pozorje od svog osnivanja insistira na saradnji s mnogim institucijama iz svih sfera društvenog života, pogotovo sa onima čiji rad ukazuje na vrednosti koje bi trebalo da su osnova svake zdrave i prosperitetne zajednice. Pored toga što je Advokatska komora Vojvodine prvi komšija Sterijinog pozorja, postoje mnogo važniji razlozi za saradnju. Podsećam da je i Jovan Sterija Popović, uz sve ostalo što je bio, jedno vreme radio i kao advokat. Zatim, pravnici su, uz lekare i prosvetne radnike, najverniji gledaoci našeg festivala. Mi ćemo zajedno istrajavati na svojevrsnoj edukaciji najšire javnosti u pogledu promovisanja različitih aspekata umetnosti, od književnosti, preko vizuelnih, do pozorišta i dramskog teksta kao njenog esencijalnog dela.

Kako vidite budućnost domaćeg savremenog dramskog teksta?

Još od šezdesetih godina dvadesetog veka, dramski tekst jeste ponajbolji aspekt pozorišne umetnosti na ovim prostorima. Samo pominjanje imena kao što su Đorđe Lebović, Aleksandar Popović, Jovan Hristić, Velimir Lukić, Dušan Kovačević, Ljubomir Simović, Borislav Pekić, Slobodan Selenić, Vida Ognjenović, Siniša Kovačević, Nebojša Romčević, Biljana Srbljanović, Milena Marković... vrlo jasno i precizno postavljaju srpsku dramu u evropski kontekst kao izuzetno relevantnu i umetnički vrednu. Taj niz uspešno nastavlja generacija mladih pisaca među kojima su Maja Pelević, Olga Dimitrijević, Fedor Šili, Filip Vujošević, Branislava Ilić, Marija Karaklajić....te najmlađi među njima, kao što su Tijana Grumić, Filip Grujić i drugi. Ubeđen sam da srpska dramska književnost ima obećavajuću budućnost, uz uslov da pozorišne uprave pruže šansu i onim manje afirmisanim i našoj javnosti nedovoljno poznatim autorima.

Kako gledate na ideju da se Pozorje vrati jugoslovenskom prostoru, odnosno da se za nagrade bore drame autora iz svih bivših republika? S obzirom na to da je Pozorje i dalje jedan od najkurentnijih festivala u regionu.

Sigurno je da teatarski stvaraoci i umetnici sa prostora bivše Jugoslavije nemaju ništa protiv te ideje. Zapravo, ogromna je većina zdušno podržava. Sterijino pozorje je i danas najvažnije mesto okupljanja pozorišnih kuća sa ovih prostora. Ako već postoje regionalne lige u košarci, vaterpolu, rukometu, ako je kulturna saradnja već dvadesetak godina na visokom nivou, zašto Sterijino pozorje ne bi opet bilo svojevrsna liga šampiona ovog regiona u pozorištu?

Šta je vaše vjeruju?

Kaže veliki Sterija, sredinom devetnaestog veka, u predgovoru „Rodoljupcima“: „Dokle se god budemo samo hvalili, slabosti i pogreške prikrivali, u povijesnici učili koliko je ko od predaka naših junački glava odrubio, a ne i gdi je s puta sišao, donde ćemo hramati i ni za dlaku nećemo biti bolji; jer prostaci i mladi ljudi, koji se tako zapajaju, i ne misle da može biti i pogreška u nas, pak sve, što im se predlaže, za čistu istinu i dobrotelj smatraju....Što je bilo luđe, preteranije, nesmislenije, to je imalo više uvažatelja, a glas umerenosti smatrao se kao nenarodnost, kao protivnost i izdajstvo; jer je svaki čovek sklonjen na črezvičajnosti, pa kad ne zna da može biti nesreće, trči kao slep za tim i srđi se na svaku pametnu reč.“

I još, Aleksandar Popović u „Mreščenju šarana“: „Za mene postoje samo ljudi i neljudi. Sve ostale podele su lažne.“

Fotografiju ustupila: Margareta Tabaroši

Big in Japan

U okviru programa razmene umetnika koji realizuje Fondacija „Novi Sad 2021“, sa organizacijom „EU-Japan Fest“ bila sam gost međunarodnog festivala „Performing Arts Meeting in Yokohama – TPAM“, kao i plesnog festivala „Yokohama Dance Collection“ u Japanu. Kao predstavnik umetničke scene, ali i delegat međunarodnog pozorišnog festivala nacionalnih manjina „Synergy“, u Tokiju sam održala prezentaciju kulturnih sadržaja i kapaciteta Novog Sada. Učesnicima, umetnicima i menadžerima u kulturi iz celog sveta, predstavila sam interesovanja i težnje novosadskih umetnika i stvaralaca, od alternativne scene do institucija kulture i festivala. Nakon prezentacije, tokom neformalnog razgovora s kolegama i učesnicima festivala, imala sam priliku da razmenim ideje i uspostavim kontakte, te se nadam i saradnji u nekim budućim projektima.

Programi „Performing Arts Meeting in Yokohama – TPAM“ i plesnog festivala „Yokohama Dance Collection“ trajali su devet dana. Tokom festivala, više od 50 ansambala prikazalo je oko 200 predstava, održano je oko 300 sastanaka, seminara i razgovora, a festival je posetilo više od 700 gostiju iz 40 država.

Inače, TPAM u imenu festivala potiče od naziva „Tokyo Performing Arts Market“, jer je 1995. festival osnovan u Tokiju, pa 2011. preseljen u Jokohamu, kada je i reč „market“ u nazivu zamenjena sa „meeting“. Time je stavljen akcenat na razmenu mišljenja i informacija o savremenim scenskim izražajima (performansima), na susret umetnika iz celog sveta, na povezivanje različitih organizacija i institucija radi saradnje i promocije godišnjih umetničkih produkcija. Od 2015. godine festival je posebno usmeren ka savremenim scenskim umetnostima u Aziji, uključuje se u koprodukcije i radi na umrežavanju umetnika u Aziji.

Festival se sastoji iz tri sekcije: TPAM Direction, koja predstavlja predstave i umetnike koji reaguju na sadašnju situaciju u Aziji i svetu. TPAM Exchange – promoviše predstave i projekte, kao i razgovore o pitanjima i problemima savremene umetnosti (performing arts). TPAM Fringe „open call“ predstave, koje se izvode tokom festivala da bi se pronašle mogućnosti za međunarodno izvođenje. Festivalski programi su se održavali na različitim lokacijama, koje su u pojedinim slučajevima bile udaljene i do dva sata vožnje. Zbog toga, i pored velike želje, bilo je nemoguće pratiti sve predstave. Ali se za mnogo toga zaista vredelo pomučiti. Jedna od predstava bila je

u takode udaljenoj tradicionalnoj kući (Old Satomi House), do koje sam jedva uspela da stignem nakon zaista dugog putovanja. Na prezentaciji projekta „Novi Sad 2021“ okupilo se 50-ak umetnika iz Japana, koji su izrazili želju da sarađuju sa našim umetnicima. Prijetno me je iznenadilo što je dosta učesnika festivala već bilo čulo za Srbiju i znalo čak gde se nalazi naša zemlja. Doduše, u nekoliko situacija bilo je potrebno dodati odrednicu „bivša Jugoslavija“, kako bi shvatili odakle zapravo dolazim.

Način života, potpuno drugačiji od našeg, kao i mnoge specifične sitnice koje sam zapazila tokom boravka u ovoj interesantnoj zemlji i te kako su me podstakli na razmišljanje.

Tokio i Jokohama skoro su kao jedan grad, što je posledica geografskih specifičnosti ove zemlje na Dalekom istoku. Više od 70 odsto teritorije Japana čine planinski predeli, a na preostalih 30 odsto, u urbanim delovima, živi većina stanovnika. Tokio sa susjednim gradovima ima oko 32 miliona stanovnika i jedna je od najvećih svetskih metropola. Ali prenaseljenost se ne oseća u gradu, jer je on fantastično organizovan, pritom bezbedan i čist.

Organizatori festivala potrudili su se da nam približe i japansku kuhinju, tako da smo pored tradicionalnog sušija imali priliku da probamo i druge specijalitete. Zaista su veliki gurmani. Naravno da sam isprobala i tradicionalno ispijanje zelenog čaja. Inače, u Japanu je u skoro svim restoranima dozvoljeno pušenje. Mnogo je toga drugačije nego na šta smo navikli u ostatku sveta. Između ostalog, sa svoja 172 cm tamo sam bila visoka kao bilo koji visoki japanski muškarac. Neke stvari su uslovljene i specifičnostima trusnog tla, te japanske kuće i zgrade nemaju centralno grejanje. Ovu zemlju godišnje pogodi oko 1.500 zemljotresa, koji bi sigurno urušili taj sistem, tako da se Japanci greju isključivo koristeći klima-uređaje.

Iskreno sam zahvalna što sam dobila mogućnost da učestvujem u ovom programu, te zaista verujem – da ćemo uskoro iznedriti konkretne projekte i ostvariti saradnju između novosadskih i japanskih umetnika, organizacija i institucija.

Kako da o(p)stanemo nezavisni

Na konferenciji „Neutralno“, koja će se održati u Novom Sadu u Studiju M 9. i 10. maja, stručnjaci iz oblasti menadžmenta kulture iz cele Evrope razgovaraće o tome kako su u svojim centrima i državama uspjeli da budu samoodrživi, kako su se prilagođavali novonastalim okolnostima u vremenu konstantnog menjanja okruženja, ali i koliko su ostali nezavisni u odnosu na zvaničnu državnu kulturnu politiku i ideologiju i time (p)ostali ključni element razvoja zajednice i društva.

„Donosioci odluka u pogledu kulturne politike moraju da razumeju kulturne prostore kao motore društvenog napretka i obezbede finansijska sredstva nezavisnim organizacijama. 'ArtSocialSpace Brunnenpassage' iz Beča finansira se iz javnih sredstava, putem sponzora, privatnih pristalica i dobrovoljnih priloga učesnika na događajima. Kooperacija s umetničkim i kulturnim institucijama, takođe, može biti značajna na ekonomskom nivou. Nadalje, konstantno međunarodno umrežavanje dovelo je do uspešnih evropskih projekata i podrške internacionalnih fondacija“, kaže menadžerka u kulturi iz ASS Brunnenpassage Elizabet Berntroitner.

I pored toga što je zamišljen u formatu konferencije, „Neutralno“ treba da bude prostor za dijalog koji će predstaviti različite modele kulturnih prostora u Evropi i regionu. Komenadžeri nekih od najuspešnijih kulturnih prostora iz Nemačke, Austrije, Francuske, Švedske, Italije, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, kroz četiri panela i dve radionice, upознаće učesnike s različitim pristupima i modelima njihovog upravljanja i održivosti. Razmotriće se aktuelni pristup rada sa zajednicama, kao jedan od

modela, i potražiti odgovor na pitanje da li titula evropske prestonice može biti pokretač dugoročnih promena.

„Aktivno učestvovanje u umetničkim procesima daje ljudima mogućnost da postignu nove pozicije u društvu, ostavljajući po strani svakodnevna diskriminatorna iskustva. Ako se umetnost i kultura posmatraju kao alati za društvene promene, decentralizovani umetnički prostori mogu biti stimulansi za progresivni razvoj grada i da služe i kao kolektivni prostori za susrete. Ti susreti i interakcije ljudi, koji bi inače imali malo ili nikakvih veza jedni s drugima, pozitivno će uticati na zajedničko dobro društva i društvenu solidarnost na lokalnom nivou. Svakako, dugotrajan uticaj u jednom lokalnu može se stvoriti samo godinama rada“, dodaje Elizabet Berntroitner.

Poseban događaj zatvorenog tipa EUNIC cafe biće održan za predstavnike ustanova kulture, koji će moći da se povežu sa članicama EUNIC klastera, odnosno mrežom evropskih nacionalnih instituta za kulturu koji deluju u Srbiji.

Inicijator i organizator dijaloga je Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, zajedno sa lokalnim organizacijama i Evropskim nacionalnim institutima za kulturu u Srbiji (EUNIC Srbija), a konferenciju su podržali Gete institut, Ambasada Švedske u Beogradu, Austrijski kulturni forum i Francuski institut.

Autorka teksta: **Jasna Žugić**

Fotografiju ustupila Fondacija „Novi Sad 2021“

INTERVJU:

VLADIMIR KOPICL, UMETNIK

Vredelo je!

Vladimir Kopicl je dobro poznato ime na ovim prostorima. Kad se nabrajaju svi segmenti njegove delatnosti, kako ume sam da se našali, kao da se priča o sukobu interesa. A, zapravo, reč je o vrlo složenom umetniku iz više sfera kulturnog i društvenog delovanja novosadske zajednice, pa i šire. Kome dosad nije „zapalo“ da ga upozna, u ovom intervjuu i te kako se da naslutiti o kakvom je umetniku reč, dok mu prepuštam reči kojima voli i da se igra, stvarajući...

„Ramonda serbica“ nije vaša prva nagrada. Možete li ih uopšte sve prebrojati i šta su vam sve one značile, uključujući i ovu za životno delo – koja svojim nazivom već nosi dosta toga?

Da, sladak je naziv Ramonde, možda i najsladi, jer ne ukazuje na ime nekog prethodnika kog je teško domašiti, nego na planetarno retku biljčicu iz Sićevečke klisure, kod Niša, koja i kad se sasvim sasuši oživi – uz samo kap vode ili nečiji dah. Tako je i s poezijom, kojom se pretežno bavim. Mada je „Ramonda serbica“ nagrada „za život-

no delo i doprinos srpskoj kulturi“. Dakle, rekao bih da je pomalo i oproštajno podsticajna.

Pre nje dobio sam još dve sličnog formata: Nagradu „Desanka Maksimović“ za književno delo i doprinos srpskoj književnosti (2012) i „Vladislav Petković Dis“ – za ukupan opus (2008). Takođe, u 21. veku dobio sam i Nagradu DKV, za knjigu godine, kao i književna priznanja „Stevan Pešić“ i „Istok-Zapad“. A još u 20. veku, vo vremena SFRJ, kolege su me častile Brankovom nagradom za prvu knjigu pesama i Sterijinom za pozorišnu kritiku.

Očigledno mi bolje ide u novije vreme, mada sam, verovatno, već svima dosadio. Nagrade su nekad za književnost i pisce bila dramatična zbitija koja rešavaju sudbine i menjaju lica epohe, dok danas pisca samo zgodno taknu, ponajpre kao podsetnik da se ipak vredi boriti i usred ove komercijalno spektakularne zavere neoknjiževne blogorame s likom pseudomejnstrimske ispovedaonice blaženo zalutalih, ali upornih.

Prilikom uručenja, u Nišu, poručili ste nešto novim generacijama, a tiče se upravo života. Da se malo našalimo, kako živeti a ne umreti?

I sebi i mladim piscima, umetnicima uopšte, preporučujem da ne odustaju od života, tj. pisanja kao poziva, profesije, zanata, čak ni u ovim danima neoizdavačkog glembaj-terorizma. Od svih vrsta civilizacijskih unosa u planetarno telo i njegove društvene i socijalne organizme, naš se umetnički rad, uprkos tvrdnjama da smo nekorišni, pokazao daleko održivijim nego srodni upisi istoričara, fizičara, biologa, ustavotvoraca, koji već na decenijskom nivou doživljavaju generalne remonte i revizije. Najprostije rečeno, danas niko ne vodi u pitanje Bodlera ili Disa, nego Darvina, Ajnštajna, Dedičera i Berluskonija, sutra Hokinga, a sredom i Fukujamu.

Dok pesme Desanke Maksimović ili Branka Miljkovića, recimo, može da pokvari samo nedoučen ili slabovid lektor, najveće naučne umove prethodne decenije već dopisuju i ispravljaju juvenilni doktoranti snabdeveni sve novijom tehno opremom.

Takođe, najavili ste nove izložbe svojih starih konceptualnih radova. O čemu je tu reč?

Kod nas je proces istorizacije ovdašnje tzv. nove umetničke prakse iz šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog veka uglavnom zamro posle početničkih trzaja, dok je u svetu bavljenje istočnoevropskim konkretizmom, minimalizmom, konceptualom, performansom i sličim formama umetnosti podjednako institucionalni i projektni hit, u koji se ulažu ozbiljne kunsthistoričke energije i sredstva. Tako je, recimo, međunarodna izložba „Poezija i performans: istočnoevropska perspektiva“ u Kulturnom centru Beograda okupila ovog marta ne samo nešto nas konceptualističkih veterana nego i predstavnike kunsthistoričke i institucionalne elite bogatog zapada.

U prilog takvom rivajvlu ide i činjenica da sam, uz neke novije pozive da čitam pesmice sa one strane granice, bio pitan: može li u paketu odmah i izložba, jer bi to bilo baš „in“?

Izazov je, dakle, tu. I teško mu je odoleti. Ali i časno. Pa šta ispadne.

Kako vam se čini savremena umetnička scena, odnosno koje biste njene karakteristike izdvojili?

S jedne strane, tu su izuzetne mogućnosti koje pruža neopluralizam tehnologija i svakovrsni napredak na planu umetničke mobilnosti, razmene, plasmana radova, pa i transparentnosti samog postojanja umetnika, što ga čini vidljivim te ga delimično spasava od često naopake posredničke uloge institucije, mecene, sistema umetnosti, kulturne birokratije i države. S druge strane, neobičan je povratak tematskog, pa i formalnog, diktata kroz stranputice projektnog i konkursnog sistema podrške umetniku i umetnosti, gde se nekakvo navodno društveno „potrebno“ uglavnom pomodno servira i servisira kao umetnikovo „željeno“ te poželjan osnov za „stvoreno“.

Od umetnika se više pomodno nego razložno traži da stvaralački participira u rešavanju raznih društvenih, komunalnih problema, kao da ih je on sam proizveo, pa može i da ih reši, uz često amaterski sastavljene i ponižavajuće konkursne uslove. Možda je to i OK, ali daj onda da se osnuje JKP „Umetnost“, pa nek i umetnik artistski participira uz redovnu platu. A ako mu uspe i nešto više – opet svima dobro.

Kad je reč o književnosti, šta trenutno radite na tom polju i šta biste izdvojili na književnoj sceni, bilo da je reč o domaćoj ili onoj međunarodnoj?

Za objavljivanje sam spremio tri nove knjige poezije, knjigu eseja, dva zbornika s biranim prevedenim tekstovima, koji razmatraju pitanja poput gejzmologije/ludologije, posthumanizma i još koješta. Ipak, pokazalo se da nema mnogo zainteresovanih izdavača, pa sam se kao mlad penzioner bacio na pisanje većih formi. Znači ONO – kao Šolohov ili Pinčon, ali sasvim drugačije.

Tako nesrećan pisac obično živi od prevodenja, a ni meni to nije mrsko. Poznati beogradski fensi izdavač objaviće uskoro moje prevode 256 pesama jednog dosta svežeg nobelovca, a preveo sam i sjajnog nepalskog pesnika Bišmu Upretija – za drugog BG izdavača. U Novom Sadu, kanda, nema izdavačkog interesovanja za lokalce sa sedom bradom i zvučnim prezimenom, ali krčka se izbor mojih pesama na jednom od naših jezika.

Što se tiče čitalačkih zapažanja – nedavno sam u „Poljima“ čitao pesme Muasina Sinanovića iz Novog Mesta, koga sam i ranije zapazio. Vredelo je.

Poznato je da ste bili u prvom odboru za kandidaturu Novog Sada za projekat „Evropska prestonica kulture“. O kakvom projektu je reč, inače sad već pred realizacijom? Kako vam se čine potonje aktivnosti, pre i nakon dobijanja titule za 2021?

Da nismo u Odboru dobro radili, ne bi me, kad je zagustilo, zvali da se ponovo uključim i odradim svoje u Umetničkom savetu EPK, zatim i da napišem i dopišem koješta za EPK bidbuk, a posle se i time urednički zabavim.

Svi znamo da je EPK 2021 ne samo trenutni, nego i najmanje decenijski, udarni kulturni izazov i šansa Novog Sada, Vojvodine, a verovatno i ostatka naše kulturno-državne zajednice. Zato i treba reći, tj. dobronamerno podviknuti, da to zapravo više i nije nikakav projekat. Projekat je već poodavno sačinjen, pa i prihvaćen od naših i evropskih meritornih činilaca, i tu nema vrdanja – nego hajdemo na realizaciju!

Potonje aktivnosti mi se ipak čine kao da im nedostaje upravo taj uskliknik s kraja prethodne rečenice. Baš zato mislim da bi aktuelne vode tog procesa brzo trebalo da se trgnu i da se od participacijsko-inkluzivno-diskusioh-promo zavrzlama hitro okrenu onome što će do kraja sigurno biti suštinsko za EPK 2021. Šta? Pa, sjajni umetnici, najbolji programi, produkcijsko ubrzanje i koprodukcijaska saradnja s drugim EPK, iniciranje novih ili uključivanje u postojeće međunarodne projekte finansirane iz evropskih fondova, najizazovnije teme, naša i strana najbolja misao na okupu, podizanje kulturnih moći grada na najviši mogući nivo... da sve pršti – a da nije baš vatromet. Treba to, naravno, i znati, ali nikako na tom i stati.

Nedavno ste objavili jedan kritički tekst na temu evropskih kulturnih politika. Šta je bio povod i zašto ste se odlučili za jedan oštar nastup?

To je, zapravo, moje naknadno objavljeno izlaganje s međunarodne konferencije „Evropa razlika ili različita Evropa“, gde se inače nismo sastali da bismo hvalili jedni druge. Nije to pristojno ni u Evropi, tako da je moje izlaganje imalo podnaslov „Od Evrope br. 1 do umetnosti br. 2“, a zasnovao sam ga na evropskim ekspertskim istraživanjima koja se bave kontraefektima tekuće evropske kulturne politike u sferi javnog finansiranja savremene umetnosti. To otkriva da su većinski aktuelni principi i prakse tog finansiranja u evidentnom sukobu sa donedavnim ključnim principima artsfere, jer se od pojma kreativnosti i dvadesetovekovnog ideala inventivnosti i proizvodnje novog sve upadljivije odmiču i idu ka neo-idealima brzine u reagovanju na projektno-fondovski zadate teme i ugledanja na ranije garantovana rešenja. Uz to, katarzično komunikativno polje tako projektovane umetnosti uglavnom se ne realizuje u njenom susretu s nasumičnim ili pasioniranim konzumentom, nego pri konačnom sačinjavanju projektnog izveštaja i njegovoj evaluaciji od donora, tj. nadležne komisije finansijsko-programskog organa. Pri čemu je publika takođe isključena. Jaka stvar, reklo bi se. Pa je tako i rečeno. Što da ne?!

Fotografiju ustupilo Udruženje Visoko C

Deca su najveći probirači, a biraju operu

Nedeljom pre podne dvorac Edšeg postaje operna dvorana! Ali ne bilo kakva, nego ona za decu. „Pepeljuga“, „Ježeva kućica“, „Crvenkap“, „Medvedova ženidba“, „Snežana...“ predstave su na repertoaru udruženja „Visoko C“, koje pravi opere za decu

„To su, u stvari, muzičke priče, prilagođene deci, koja, kako se pokazalo, veoma lepo reaguju. Tekst najčešće pišem ja, odnosno adaptiram postojeći, i koristimo muziku naših i stranih kompozitora. Trudimo se da prikazemo sve elemente velike opere, a poslednje delo koje smo realizovali 'Pepeljuga' ima upravo sve to – tu su i uvod, balet, činovi... a sve staje u 30 minuta“, kaže predsednik udruženja „Visoko C“ i operni solista u Srpskom narodnom pozorištu Branislav Cvijić.

Najveća razlika između „velike opere“, one za odrasle, i opere za decu, kako nam objašnjava Cvijić, jeste u trajanju, jer dečja pažnja se može zadržati najduže koliko traje jedan školski čas. Takođe, Cvijić se trudi da kroz komiku i šalu deca na kraju dobiju neku ozbiljnu informaciju.

„Nema mnogo razlike u tome radite li za decu ili za odrasle. Čak su dečje opere i kompleksnije, jer recimo u 30 minuta morate sažeti i prikazati celu priču, za razliku od velike opere od dva i po sata“, kaže Cvijić.

Otkad su počeli s radom u oktobru 2015, imali su 400 predstava, odnosno između 15 i 20 izvođenja mesečno, a gostuju uglavnom po Vojvodini. Pre početka ili tokom predstave neko od izvođača razgovara s publikom – podučava decu šta su to opera, dekor, kostim, scenografija i rekviziti.

„Reakcije su sjajne. Ne idemo samo u velike gradove, već i u manja mesta, a nastupali smo u mnogim vrtićima. Većina dece dotad nikad nije ni čula za operu a kamoli je gledala, pa kad se pojavimo u

kostimima zeca, vuka ili divlje svinje, deca nas grle, toliko su oduševljena da čak hoće da nas vode kući da im budemo ljubimci... Takva iskrenost može da se dobije samo od dece. Većina velikih kritičara i kaže da su deca najveći probirači, pa ako neko želi mališanu da prikaže nešto, mora biti iskren – kod njih neće proći nešto neiskreno ili bilo šta što ne valja. Povratna informacija na samim počecima bila je fantastična, tako da smo nastavili da radimo sa još većim žarom“, kaže Cvijić.

Izvođači udruženja „Visoko C“ većinom su profesionalci sa 15 do 20 godina iskustva na sceni, vokalni pedagozi, solisti opere, a mnogi od njih su i roditelji, pa su organizovanjem opera za decu, između ostalog, počeli i zato što su želeli svojoj deci i njihovim vršnjacima da ponude nešto drugačije, te utiču na njihov muzički ukus i sazrevanje u tom smislu.

„Drugi razlog jeste taj što smo želeli da učinimo nešto dodatno za opernu umetnost, koja nije baš popularna u ovoj sredini. Treći je nedostatak posla. Ja sam radoholičar, kao i svi ljudi u udruženju, tako da mi je bio potreban dodatni angažman, s obzirom na to da u Srpskom narodnom pozorištu nema angažmana koliko bih želeo. Pojavio se prostor za to i pomislio sam zašto da ne uradimo nešto korisno za ovu sredinu. Četvrti razlog jeste negovanje nove operne publike, odnosno želja da se ta naša umetnost približi njima“, objašnjava nam Cvijić.

Ukoliko želite da pogledate neku od opera udruženja „Visoko C“, svake nedelje u 11 sati možete posetiti dvorac Edšeg, a utorkom se tamo izvode opere za organizovane posete. Informacije o repertoaru potražite na njihovoj Fejsbuk stranici Udruženje umetnika „Visoko C“.

Autorka teksta: Jasna Žugic

Odan književnosti

Fotografiju ustupio vlasnik

Roman „Proleće se na put sprema“ (Red box, Beograd, 2017) Bojan Krivokapić je pisao pune dve godine, u raznim prostorima, na raznim mestima. Knjigu su dobro primili i čitaoci i kritika, koja ju je uvrstila u uži izbor za NIN-ovu i najuži za Vitalovu nagradu. Bojan živi u Novom Sadu i lako smo dogovorili susret, u još jedno proleće koje će otputovati, kada smo razgovarali o ovom odvažnom, ali i nežnom, romanu.

U knjizi se pojavljuje preko 30 različitih mesta, gradova. Tu je i Novi Sad, prašnjav, ali voljen. Šta je Novi Sad u tvojoj književnosti, a šta u tvom životu?

Mislim da sa gradova treba skinuti auru bitnosti. Novi Sad eto, ima Dunav, ima ljude, ima centar, ima pijacu, snalazim se u njemu veoma dobro. Najlakše i najjeftinije živim u ovom gradu, ali ne postavljam pitanje da li mi se sviđa, funkcionalan mi je. Kao i bilo koji grad, i Novi Sad je mesto u kom se nekad osećam dobro, a nekad i loše. Nije mi ni po čemu poseban. Za mene je Novi Sad grad kultura, ali kao i bilo koji drugi grad.

U knjizi postoje dve velike teme: dete obolelo od raka, dakle bolest, a druga je tema manjinske zajednice u kojoj junak odrasta, za koju pisac nosi određenu odgovornost. Reč je o kolonistima iz Crne Gore koji decenijama žive u Vojvodini. A čini mi se da, pre svega, u njemu postoji i jedna emotivnost o kojoj niko ne govori...

Dolazim, kao i svi, iz kulture u kojoj nema gledanja u oči, nema grljenja, ne govori se ni lepo ni ružno. A zapravo svi bismo veoma voleli da smo bliski jedni s drugima, da imamo različite nivoe ljubavi, jer ih i imamo. Ljudi nisu đubrad. Samo je teško doći do tog načina kako da pokažeš ljubav a da te ne isključe. Kad se zagazi u pitanje kuće i porodice, imaš osećaj ne samo da ulaziš u mrak već da je to komora bez dna i kraja. A opet, ni to nije tako. Kad jedno po jedno otkloniš, nije sve komplikovano kako se čini. Svi imamo kuće, svi imamo porodice, svi su to ljudi s kontekstima. Uzeo sam tu crnogorsku priču, koja je svakako deo glavnog lika, ali ona i nije tako kruta i tvrda, tako tradicionalna kako se čini. Ona ima mnogo šavova i procepa. Što se tiče bolesti deteta, da – deca su kao svetinja. Ali mislim i da deca ne treba da nose nikakav plašt zabrane, da je pisanje o bolesti deteta potpuno ravnopravno sa drugim temama, to kako se raspada telo kom definitivno još uvek nije vreme za to. I kako se bori. Postoji stigma u vezi s bolešću uopšte. Od nas se sklanja sve što nije „zdravo i pravo“. Jedino za decu postoji taj momenat „hajde da sakupimo pare da prežive“. Ali, sa druge strane, isto tako niko ne voli ni da vidi bolesno dete koje, upravo sa hemoterapije, sedi u kafiću i pije cedenu narandžu. Okrenuli bi glavu.

Glavni junak romana je Gregor, kog pratimo kroz život, napred-nazad, i to postižeš fragmentarnom formom. Ali i načinima naracije, iz prvog ili trećeg lica, stvaraju-ći tako i ritam i određenu liričnost. Možeš nam reći još nešto o formi ovog romana?

U jednom momentu sam shvatio da će roman biti fragmentaran. Zbog mog načina zapisivanja i lenjosti, bilo je moguće jedino tako pisati. A onda mi je postalo zabavno, učinilo mi se čak kao opravdan postupak za priču koju hoću da iznesem i koja jeste fragmentarna, na neki način okrnjena - negde nije zaokružena, negde nije celovita, priča o nekoliko generacija porodice, o raznim likovima, o raznim mestima... Oko te polifonije meni je bilo bitno i da se čuje muzika. U jednom trenutku, kada uđeš u proces teksta, čuješ muziku, pa je i lakše slagati fragmente, izbacivati, dopisivati, povezivati na različite načine, praveći krešendo, dekrešendo na određenim mestima. Muzikalnost teksta mi je i te kako važna i kada bih delio književnost na dobru i lošu, jedan od prvih kriterijuma bio bi upravo muzikalnost - dobra je ona koja ima muziku u sebi.

Često te pitaju koliko je knjiga autobiografska. Šta mi-sliš, zašto ljudi postavljaju to pitanje... šta traže?

Imam osećaj da ljudi sve teže žive. Oko nas su kamena lica, stisnuta, mutnog i izgubljenog pogleda, te mislim da, ukoliko se preko sadržaja identifikuju sa nekom knjigom, zapravo pokušaju da kopaju je li se to stvarno piscu desilo, kako bi dobili potvrdu da se to ne dešava samo njima. Na tom nivou mi je razumljivo. Sve o čemu se razmišlja pa se to unese u tekst jeste autobiografsko. Problemski je autobiografsko, tiče me se, imam pitanje o nečemu.

Reci mi nešto o putanji romana, od momenta kada je objavljen...

Moj izdavač je mali, ali nosi spektar iskustava. „Red box“ i ja zajedno se borimo da knjiga bude dostupna, a čitaoci onda neka odluče da li će je uzeti ili ne. To je borba za tekst. Nema zarade, stalno se pliva do nule. Važno je da je knjiga u bibliotekama, u knjižarama, u medijima. Tako je nastalo i izdanje kod izdavačke kuće „Buybook“, što je učinilo da je roman danas, osim u Srbiji, i u Bosni i Hercegovini, i u Hrvatskoj. Što se tiče nagrada, mislio sam da ako imaš malog izdavača i nepoznat si, nema šanse da te uzmu u obzir. Ali evo, moje iskustvo je drugačije.

Autorka teksta: **Jelena Andelovski**

Fotografije ustupio: autor Srdan Doroški

43. Novosadske muzičke svečanosti (izbor)

Inicijativa na delu

Na poslednjem „Divanu“ održanom u organizaciji Fondacije „Novi Sad 2021“ u Kulturnom centru LAB pokrenuto je, između ostalog, pitanje o saradnji između institucija kulture na relaciji Novi Sad – Beograd, sa konstatacijom da se na tom polju ne dešava mnogo toga. Muzička omladina Novog Sada jedna je od novosadskih institucija koja to godinama opovrgava angažovanjem beogradskih reprezentativnih ansambala i umetnika na Nomusu, festivalu koji ima i evropski značaj, što potvrđuje i titula EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe), a kojom je ovenčan pre tri godine.

Ovogodišnji Nomus je ambiciozno proširen u odnosu na prethodna izdanja, održano je trinaest koncerata od 19. do 29. aprila, na poznatim koncertnim lokacijama u gradu.

Festival je prigodnim govorom svečano otvorio gradonačelnik Miloš Vučević, koji je između ostalog rekao: „Želim nam da svi zajedno budemo spremni za 2021. godinu, kada će Novi Sad zvanično biti Evropska prestonica kulture, a Novi Sad je, zahvaljujući

Novosadskim muzičkim svečanostima, ta prestonica kulture već trideset osam godina“.

Koliko je Nomus ozbiljan festival govori u prilog činjenica da naš najstariji profesionalni orkestar Beogradska filharmonija već dugi niz godina učestvuje na njemu sa veoma ozbiljnim repertoarom. Da je reč o, kako to iz iskustva u radu sa ovim ansamblom tvrdi čuveni dirigent Zubin Mehta, jednom od najboljih orkestara Evrope, mogli smo da se uverimo i prve večeri Nomusa, u Velikoj sali Srpskog narodnog pozorišta, u kojoj je orkestar Beogradske filharmonije u punom simfonijskom sastavu, pod upravom gosta-dirigenta maestra Danijela Rajskina, izveo reprezentativna dela Igora Stravinskog i Treći klavirski koncert u d-molu Sergeja Rahmanjinova. Maestro Rajskin je, dirigujući baletsku muziku u dve slike „Žar-ptica“ Stravinskog, dinamički istakao detalje ovog kompleksnog dela, međutim – u nastupima limenog duvačkog korpusa zvuk je bio tupo zaobljen i nije zvučao adekvatno.

Tumačeći Rahmanjinovljevo delo, jedan od najtežih klavirskih koncerata ikada napisanih u istoriji, pijanista Aleksandar Gavriljuk je svirao odlučno, nadahnuto i muzikalno, u nešto sporijem tempu od uobičajenog, što mu je dalo dovoljno prostora za vođenje unutrašnjih glasova na klaviru, kao i briljantne dinamički intenzivno izvajane kulminacije, koje je i orkestar odlično podržao.

Drugo veče bilo je posvećeno muzici Wolfganga Amadeusa Mocarta i tokom čitavog koncerta realno vreme je stalo, a odvijalo se „Mocartovo vreme“. Odlični muzičari kakvi su umetnici Gudačkog kvarteta „Kronberg Academy“ i specijalni gosti flautistkinja Irena Grafenauer i klarinetista Mate Bekavac pretvorili su Sinagogu u „stakleno zvono“ ispunjeno savršenim zvukom genijalne Mocartove kamerne muzike, koju su oni interpretirali sa izuzetnim osećajem za doziranje intenziteta zvuka u prostoru u kome se nalaze, što je rezultiralo efektom „Klang-raum“ („Zvuk-prostor“), pri kojem vam se čini kao da zvuk prosto možete da dodirnete.

Jedna od inicijativa Muzičke omladine koja zaslužuje svaku pohvalu jeste organizovanje nastupa mladih uspešnih muzičara pred domaćom publikom. Ove godine ta inicijativa dobila je novi nivo osnivanjem Festivaluskog gudačkog kvarteta, kojeg čine izuzetni talenti – Robert Lakatoš (violina I), Oskar Varga (violina II), Jožef Bisak (viola) i Irena Josifoska (violončelo) i sami potomci poznatih novosadskih muzičara. Oni su tokom dve večeri, sa velikim uspehom, izvodili kamernu muziku Johanesa Bramsa, uz svoje starije kolege – renomirane muzičke umetnike, pijanistkinju Ritu Kinku i klarinetistu Aleksandra Tasića. Svedoci smo da se ovako osnovani ansambli retko održe na sceni usled raznih okolnosti, međutim, s obzirom na njihov kvalitet zajedničkog muziciranja i oduševljenost novosadske publike, ovom kvartetu predviđam uspešnu karijeru i još mnogo ovako dobrih nastupa.

Vojvođanski simfonijski orkestar sa uspehom deluje u Novom Sadu već sedamnaest godina, postepeno izgrađujući kvalitet svojih nastupa mudro odabranim repertoarom, koji iz godine u godinu osvaja sve značajnija dela. Ovaj put izvedena su, pod upravom gosta dirigenta maestra Timotija Redmonda, orkestarska dela američkih kompozitora Leonarda Bernštajna, Boba Mincera i Džordža Geršvina. Pomalo eklektički koncipirana Minceroва kompozicija „Koncert za četiri saksofona i orkestar – Ritmovi Amerike“ istakla se naročito smenjivanjem odseka izvajanih kantabilnih lirsko-intimnih tema sa onim zvučno robusnim fuzijama džez, afro-karipskih i latino ritmova. Muzičari Signum Saxophone Quarteta uspešno su izveli ovo delo sa velikom preciznošću i kompaktnošću, na opšte zadovoljstvo publike. U drugom delu ovog koncerta nastupio je poznati džez muzičar Matija Dedić, koji je, nažalost, sa vidnom dekoncentrisanošću prilično nespretno svirao solističku deonicu na klaviru poznate i novosadanim omiljene kompozicije „Rapsodija u plavom“ Džordža Geršvina. Za kraj, orkestar je, sa naročito dinamički izraženim limenim i udaračkim korpusom, izveo Geršvinovu simfonijsku sliku „Porgi i Bes“, koju čine simfonijski obrađene najpopularnije teme iz istoimene opere ovog američkog kompozitora. Maestro Redmond je ovo delo izveo, netipično za jednog Britanca, sa žarom i ekstrovertnim emotivnim nabojem uz neizostavni „groove“ karakter, što je izazvalo ovacije publike.

Nekoliko koncerata izvedeno je paralelno i pred beogradskom publikom, a upravo je Vojvođanski simfonijski orkestar, zahvaljujući ovoj inicijativi, trijumfovao svojim nastupom koji nije ostao nezapažen ni kod Beograđana.

Pravi festivali su, kako organizatori kažu, dinamičan organizam koji ima svoje uspone i padove i upravo to ih čini živim. Nomus svakako jeste jedan od takvih festivala i to mu garantuje kontinuitet.

Autor teksta: **Adrian Kranjčević**

Fotografiju ustupio Slovensko mladinsko gledališče

INTERVJU:
GORAN INJAC

Pozorište kao refleksija stvarnosti

Slovensko mladinsko gledališče ima reputaciju, ako govorimo o jugoslovenskim vremenima, jednog od najavangardnijih teataru u regionu. Umetnički direktor Goran Injac u protekle tri godine, koliko vrši tu dužnost, pokazao je na najbolji mogući način šta je kreiranje progresivnog repertoara danas, kada je avangarda stvar istorije. Goran Injac je novosadski đak, pozorišni kurator, dramaturg, univerzitetski predavač. Bio je frilense kurator, jedan je od kreatora Istočnoevropske platforme izvođačkih umetnosti. Od 2012. do 2014. kurirao je internacionalne projekte u nacionalnom teatru Stary u Krakovu. Od 2014. je umetnički direktor Slovenskog mladinskog gledališča u Ljubljani.

U aprilu je u Mladinskom gledališću održan Šoukejs, koji je, naravno, otvoren jednom od najkontroverznijih predstava ovog pozorišta: „Naše nasilje i vaše nasilje“ Olivera Frljića.

O jasnoj strategiji, promišljenim planovima kao neophodnim preduslovima za stvaranje hrabrog teatra, razgovarala sam sa Goranom Injcem.

Vi ste umetnički direktor Slovenskog mladinskog gledališča poslednje tri godine. Postigli ste da budete po-

zorište sa politički relevantnim programom u regionu. Koja je bila vaša strategija?

Naš program se zasniva na dramaturgiji institucije, na proučavanju konteksta sa svešću da mi ovde stvaramo pozorišnu kulturu, a ne samo pozorišne predstave. Mladinsko je institucionalno pozorište i u njega nije bilo lako uneti promene. To su tipične postjugoslovenske strukture, gde vi nasledujete kadrovsku strukturu koju ne možete promeniti. Onda se bavite, na jedan način, promenom mentaliteta tih ljudi, objašnjavanjem šta hoćete da uradite. Zato kažem da smo fenomen – jer smo u relativno kratkom roku uspeali napraviti promene u strukturi. Opet, velika je sreća što je to Mladinsko, koje je oduvek imalo reputaciju eksperimentalnog pozorišta, tako da je taj posao bio moguć. Od početka je bilo jasno da se mi bavimo Mladinskim, reputacijom koju je to pozorište imalo – kao avangardno – i da smestamo taj identitet u današnji kontekst: političko pozorište i šta to danas znači? Koje su to strategije? Šta je danas aktivizam? Šta mi možemo kao pozorište? Postavili smo stvari tako da se mi ne bavimo pozorištem nego simptomatizacijom društva i to pokazujemo na sceni. Za nas je, osim scene, jednako relevantno mesto izvođenja i širi društveni prostor, javni prostor. To je startni koncept.

Šta je ono ključno u vašoj strategiji što je učinilo da se savladaju prepreke?

Nije to bilo lako, sad je lako pričati (smeh). To je bio zahtevan proces, nailazili smo na otpor sa svih strana, jer je postojeća struktura bila uzdrmana. Vrlo radikalno sam postavio stvari od samog početka. Prva sezona nije imala naziv, bila je to 60. sezona, jubilara. Jubilej je bio povod da autorefleksivno pogledamo gde smo, šta je Mladinsko danas? Svi su ponosni na istoriju Mladinskog kao političkog teatra, ali gde smo danas? To je bio avangardni eksperimentalni teatar u jednoj velikoj zemlji, a onda je postalo malo pozorište u maloj državi. Izgubilo je istorijski kontekst, a nije se jasno definisalo u novonastalom. Svi su bili ponosni na turneje koje je Mladinsko imalo po čitavom svetu, ali je bilo vreme da se zapitamo gde smo danas u svetskom kontekstu.

Na početku smo postavili tezu: Mladinsko nije gledalište, Mladinsko nije slovensko. Mladinsko nije pozorište, Mladinsko nije slovenačko. Time smo hteli reći – ukoliko je ono što se proizvodi u institucionalnom pozorištu teatar, onda mi to nismo. Nas interesuje širi društveni kontekst – ne samo scena, nego i ono što se dešava kada zavesa padne. Nije slovenačko jer nas ne interesuje jedan ksenofobični, zatvoreni postjugoslovenski prostor, nego nas interesuje region i svet. Tako smo već u prvoj sezoni uspeali napraviti rekord po stranim gostovanjima, imali smo 47 predstava u inostranstvu, što je rekord za jedno slovenačko pozorište ikada.

Šta je, po vašem mišljenju, danas političko? Možemo poći od toga da je svaki javni čin politički čin.

A na to bih govorila o onome što vam se desilo sa Frlićevom predstavom „Naše nasilje i vaše nasilje”, koja je napravila ršum, a i dalje ga pravi, sigurna sam, veći nego što ste očekivali. U smislu da je to neka vrsta, možemo reći, karme – gde ste iz tog jakog i radikalnog nabojia zaista uznemirili evropske duhove.

Prvo, nema umetnosti koja nije politička i ne postoji prostor koji nije ideološki. Čak i odricanje od direktnog političkog angažmana u umetnosti isto je politički čin. Vi, zapravo, praveći se da je sve u redu branite interese privilegovanih grupa.

Ono što smo postavili kao političko koje nas interesuje – to je teatar Forum, koji je u stanju pokrenuti društvenu debatu i inicirati jednu ozbiljnu društvenu refleksiju u širem javnom prostoru. To nas interesuje.

Mi smo našu prvu sezonu započeli premijerom predstave „Kompleks Ristić” na Bitefu, a završili je na Viner festvohenu u Beču sa „Nasiljem”. Ona je dobar primer onoga o čemu sam govorio, a funkcioniše radikalno drugačije u različitim kontekstima. Uspela je pokazati kakve dominantne politike i kakve dominantne ideološke podele zapravo postoje u društvima u kojima smo igrali. Mi smo u Poljskoj i dalje pod istragom zbog te predstave, a videli smo različite reakcije u Nemačkoj i Austriji, u smislu političke korektnosti. U Austriji, recimo, viđan je jasan kolonijalan stav prema Balkanu... U Hrvatskoj, Bosni i Sloveniji predstava je pokrenula debate. Sa tom predstavom završili smo i na naslovnoj strani „Dela”, što je presedan, verovatno najveći uspeh ikad (smeh).

Zanimljivo je da je fokus vašeg Šoukejsa na radionica-ma za studente, koji su došli iz čitave Evrope...

Imamo ozbiljan diskurzivni program u pozorištu – od edukativnog programa do raznih razgovora. Imamo ciklus razgovora, recimo „Država vrednih”, koje vode poznati slovenački novinari i gde se govori o različitim društveno-političkim pitanjima. Kao svako ozbiljno evropsko pozorište, imamo razgovore pre i nakon predstava...

Ono što je bilo važno za Šoukejs je međunarodna atmosfera. Pozvali smo studente iz regiona i Evrope, povezali smo ih s ljubljanskim studentima, kroz jedan ozbiljan program radionica i performans analiza koje radi Ana Vujanović, razgovora i uvoda – objašnjenja konteksta onoga što će gledati a što radimo Sebastijan Horvat i ja, pokušali smo da im otvorimo vrata za pravo razumevanje. To je investicija u širu pozorišnu kulturu i to je naša obaveza. Taj zadatak shvatamo ozbiljno, jer od onoga što radimo danas direktno zavisi kakvo će ovde biti pozorište za deset godina.

Planovi?

Imamo dogovore sa pozorištima koja imaju sličan profil kao mi: „Gorki” iz Berlina, „Kameršpile” iz Minhena, teatar „Nowy” iz Varšave... planiramo više međunarodnih koprodukcija. Ali nama je budžet svake godine sve manji, nemamo podršku ministarstva, iako smo verovatno u svetu najpoznatije slovenačko pozorište. No, to nije relevantno u ovim ksenofobičnim, zatvorenim postjugoslovenskim društvima fokusiranim samo na lokalno i nacionalno.

Omiljena priča iz detinjstva?

„Mali princ”.

Autorka teksta: **Nataša Gvozdenović**

★

Na radionici održanoj u okviru Šoukejsa u Mladinskom učestvovali su studenti sa novosadske Akademije umetnosti: Mina Petrić, studentkinja dramaturgije, i Miloš Milošević, student produkcije, a ovo su njihovi utisci:

„Mnogo sam zahvalan za priliku da učestvujem u Mladinskom šoukejsu, bilo je super iskustvo gledati predstave koje drugačije ne bih mogao da vidim i aktivno učestvovati u radionicama koje su nam približile te predstave i njihove autore. Sjajno je bilo čuti uvod Janeza Janše u predstavu 'Republika Slovenija', kao i Žige Divjaka pred njegovu 'Čovek koji je gledao svet', jer mi je to dalo kontekst i nekako upotpunilo gledanje predstava, a sa druge strane - super je čuti komentare reditelja i autora o svojim delima. Radionice koje smo imali posle svake predstave takođe su imale veliki značaj - na njima smo analizirali pogledane predstave, a bilo je interesantno čuti komentare i mišljenja ostalih studenata, koji su došli iz cele Evrope, i uporediti ih sa sopstvenim znanjem i pogledima na pozorište i svet.

Pored pozorišta, Nova pošta mi se izuzetno svidela zbog svog jednostavnog izgleda i načina kako je adaptirana - od zgrade pošte do pozornice. Mislim da tako jednostavna stvar može biti urađena i u manjim sredinama i na lokalnom nivou. Na primer, tako nešto bi bilo idealno za delove našeg grada, kao što je Novo naselje.”

Miloš Milošević

„Radionica Mladinskog teatra okupila je dvadesetak studenata dramaturgije iz sveta, što mi je dozvolilo da steknem sliku o pozorišnim iskustvima svojih stranih kolega, njihovom načinu promišljanja pozorišta i rada u njemu. Spojile su nas i usmerile vođene analize predstava, koje su, zajedno sa uvodima u predstave, napravile bolji okvir za razumevanje repertoara. Izbor predstava koje smo mogli da vidimo, karakterističan za Mladinsko, razlikuje se od pozorišta na kakvo sam navikla, pa je ova poseta znatno dodala mom iskustvu savremenog pozorišta.”

Mina Petrić

Novosadsko pozorište / Ujvideki színház

„Hasanaginica”,

po motivima drame Ljubomira Simovića,
režija Andraš Urban

Izbor iz repertoara i programa za maj:

Subota, 19. maj od 17.00
NOĆ MUZEJA

Muzej grada Novog Sada

Do 15. juna

Izložba „Sjaj renesanse“

Galerija likovne umetnosti poklon zbirka Rajka Mamuzića

Sreda, 9. maj u 19.00
„Četiri slikara ravnice“
(izložba će biti otvorena do 30. maja)

Spomen-zbirka Pavla Beljanskog

Četvrtak, 10. maj u 19.00
Projekcija dokumentarne emisije „Marko Čelebonović“ iz serijala „Savremenici“

Galerija Matice srpske

Petak, 11. maj u 19.00
Izložba Kroz objektiv:
Galerija, umetnost, publika
(izložba je otvorena do 11. juna)
Ponedeljak, 14. maj – subota, 1. septembar
Izložba Majska skupština - 170 godina kasnije

Novosadski novi teatar

Nedelja, 6. maj u 11.15
„Tri praseta/Uspavana lepotica“
Gostovanje teatra Kutijica Bajkalica iz Zrenjanina
Nedelja, 13. maj u 11.15
Crvenkapa i zbunjeni vuk

Pozorište mladih (Dramska scena)

Subota, 12. maj u 20.00
„Terorizam“
Vladimir i Oleg Prasnjakov
Sreda, 16. maj u 20.00
„Hor bečkih dečaka“
Miroljub Nenadović
Četvrtak, 24. maj u 20.00
„Naši dani“
Radoje Domanović

Srpsko narodno pozorište

Četvrtak, 10. maj u 21.00
M. Vukadinović „Bilbord“
(Kamerna scena)
Nedelja, 13. maj u 20.00
„Reč putuje“

Praizvedba muzičkog projekta Frana Peree
(Scena „Jovan Đorđević“)
Sreda, 16. maj u 19.00
„Pop Ćira i pop Spira“, komična opera
(Scena „Jovan Đorđević“)
Četvrtak, 24. maj u 20.30
„Moćni rendžeri ne plaču“, Tijana Grumić premijera (Kamerna scena)

63. Sterijino pozorje 2018.

Subota, 26. maj u 20.00
Srpsko narodno pozorište
Svečano otvaranje festivala
(Scena „Jovan Đorđević“)

Nedelja, 27. maj u 20.00
Srpsko narodno pozorište
Carstvo nebesko - Epika balkanika

Ponedeljak, 28. maj u 20.00
Srpsko narodno pozorište
Jami distrikt
(Scena „Jovan Đorđević“)

Utorak, 29. maj u 19.00
Srpsko narodno pozorište
... I ostali
(Scena „Pera Dobrinović“)

Utorak, 29. maj u 19.00
Srpsko narodno pozorište
Ljudi od voska
(Scena „Jovan Đorđević“)

Sreda, 30. maj u 19.00
Pozorište mladih
Hajka na vuka

Sreda, 30. maj u 21.00
Srpsko narodno pozorište
Utopljeni duša
(Scena „Jovan Đorđević“)

Četvrtak, 31. maj u 19.00 i 21.30
Novosadsko pozorište
Kepler 452-B

Četvrtak, 31. maj u 21.00
Srpsko narodno pozorište
Ilistrovana enciklopedija nestajanja
(Kamerna scena)

Petak, 1. jun u 19.00
Srpsko narodno pozorište
Ožalošćena porodica
(Scena „Jovan Đorđević“)

Petak, 1. jun u 21.30
Srpsko narodno pozorište
(Scena „Pera Dobrinović“)
Črna mati zemla

Subota, 2. jun u 19.00
Srpsko narodno pozorište
(Scena „Jovan Đorđević“)
Svedobro

Subota, 2. jun u 21.00
Srpsko narodno pozorište
Zid, jezero
(Scena „Pera Dobrinović“)
Nedelja, 3. jun u 20.00
Srpsko narodno pozorište

(Scena „Pera Dobrinović“)
Proglašenje i uručenje Sterijinih nagrada
Ulica usamljenih automobila
(predstava u čast nagrađenih)

Novosadsko pozorište (Ujvideki Szinhaz)

Četvrtak, 10. maj u 19.00
Hasanaginica, po motivima drame Ljubomira Simovića
Nedelja, 13. maj u 19.00
Jene Rejte: Oteti kurir, premijera
Ponedeljak, 14. maj u 19.00
Danilo Kiš: Grobnica za Borisa Davidovića
Četvrtak, 24. maj u 19.00
Hadar Galron: Mikve, premijera

Impuls festival
u organizaciji studenata Scenske arhitekture, tehnike i dizajna

Petak, 11. maj u 10.00
Kulturni centar Lab
Skulptorska radionica sa Arpadom Slančikom
Petak, 11. maj u 19.00
Scenska laboratorija „Borislav Gvojić“
Otvaranje festivala i tribina na temu „Gde nam je scena?!“ sa Selmom Spahić
Subota, 12. maj u 10.00
Kulturni centar Lab
Skulptorska radionica sa Arpadom Slančikom
Subota, 12. maj u 19.00
Scenska laboratorija „Borislav Gvojić“
Filmski program
Subota, 12. maj u 22.00
K9
Multimedijalni program (izložba, muzički program i performans)

Učesnici: Arpad Slančik, Dve čadave, Neutron, Kecman i Pura, članovi Pozorišta Promene

Nedelja, 13. maj u 17.00
Kulturni centar Lab
Klasične minijature kolektiva „Izvuci mene“

Nedelja, 13. maj u 20.00
Scenska laboratorija „Borislav Gvojić“
Predstava „Teret“
Nedelja, 13. maj u 22.00
Kulturni centar Lab

Multimedijalni program (izložba radova sa radionice, muzički program, gaming room, sito štampa)
Učesnici: učesnici skulptorske radionice Milivojev, Sodip, Mr. Gnoj, Free Delivery (acoustic band)

Bulevar Books

Četvrtak, 10. maj - Vlada Zontag
Petak, 18. maj - Miljenko Jergović
Petak, 25. maj - Lav Kovač (Jazz)

Impresum
Glavna i odgovorna urednica
Nataša Gvozdenović
Saradnici
Jasna Žugić
Adrian Kranjčević
Igor Burić
Jelena Anđelovska
Grafički urednik
Kuća Čuvarkuća
& Slaviša Starčev

Lektorka
Jelena Belimarković
Izdavač
Fondacija Novi Sad 2021
Produkcija i distribucija
Kuća Čuvarkuća
Institucionalni partner
KCNS
Podrška projektu
IDEA

Štampa
Štamparija "Komazec",
Indija
Tiraž
10.000
Kontakt
redakcija@kultura.rs

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
008(497.113)

Kultura: / glavna i odgovorna urednica Nataša Gvozdenović. - 2018, br. 11 (maj) - . - Novi Sad : Fondacija "Novi Sad 2021 - Evropska prestonica kulture", 2018-. - 29 cm
Mesečno.
ISSN 2560-4430
COBISS. SR-ID 315455495

besplatno primerek

ilustracija: Rade Tepavčević